

**Сборник материалов
Международной научно-практической
конференции**

**ПУТЬ К НЕЗАВИСИМОСТИ
ЧЕРЕЗ ДЕСЯТИЛЕТИЯ**

посвященная 25-летию Независимости Казахстана

**МЕЖДУНАРОДНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ**

Кафедра «Медиакоммуникации и Истории Казахстана»

**Сборник материалов
Международной научно-практической конференции:**

**«ПУТЬ К НЕЗАВИСИМОСТИ ЧЕРЕЗ
ДЕСЯТИЛЕТИЯ»**

посвященная 25-летию Независимости Казахстана

Алматы 2017

УДК 655(075.8)
КБЖ 76.1
Н78

Научный редактор:

Ниязгулова А.А., проф., зав. кафедрой «Медиакоммуникации и
Истории Казахстана», Международного университета информационных
технологий

Редакционная коллегия:

Кыдырбекулы Д.Б. профессор, д.полит.н., МУИТ
Велитченко С.Н. ассоц. проф., МУИТ
Ашенова С.В. сениор-лектор, МУИТ
Мельдибекова З.А., ассистент профессор МУИТ
Шорохов Д.П. ассистент профессор МУИТ
Калиаждарова Ш.И., сениор лектор МУИТ
Нурмуханбектова Г.А., ассоц. проф. МУИТ
Сейтжанова Ж.Д., ассистент профессор,
Толеубеков А.С. ассистент профессор

Сборник материалов Международной научно-практической конференции:
«ПУТЬ К НЕЗАВИСИМОСТИ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТИЛЕТИЯ», посвященная 25-
летию Независимости Казахстана (Казахстан, г.Алматы) – Алматы, 2017. –
338 стр.

ISBN 978-601-7040-28-4

КБЖ 76.1
Н78

ISBN 978-601-7040-28-4

©Международный университет
информационных технологий, 2017
©Кафедра «Медиакоммуникации
и истории Казахстана», 2017

СОДЕРЖАНИЕ

Алтаев А.Ш., На пути созидания (к 25-летию независимости Казахстана).....	6
Кыдырбекулы Д.Б., 25 лет независимости Республики Казахстан: итоги и перспективы	10
Чеботарёв А.Е., Геополитические достижения Казахстана в контексте независимости	18
Мауленов К.С., 25-летие Независимости Казахстана и развитие нефтяного комплекса республики (экономико-правовые аспекты)	24
Meldibekova Z.A., The main directions and trends in the development of higher education in the modern world	30
A.Niyazgulova, The first phase of development of broadcasting in Kazakhstan	39
Илеуова Г.Т., «Путь к Независимости через десятилетия»	42
Кенжебеков К.К., Завоевательная политика царской России в Казахстане в XVIII – XIX вв.	44
Абдулина А.Т., Роль этносоциологии в изучении межконфессиональных отношений в Казахстане	53
Сейітжанова Ж. Д., Әлеуметтік желіде «Республика тәуелсіздігіне 25 жыл» тақырыбының көрініс табуы	60
Велигченко С.Н., К вопросу о формировании концепции национальной медиасистемы Республики Казахстан	64
Нурмуханбетова Г.А., Глобальные и национальные приоритеты Казахстана в сфере образования на пути реализации целей устойчивого развития	68
Ниязгулова А. Акпанбетова А. Орталық азиядағы жаңа медианың дамуы және медиаэсер мәселелері	77
Құрманбаева А.Ә., Калиаждарова Ш.И. Қазақстан медианарығындағы галамторлық телеарналар қызметі	84
Шорохов Д.П., Влияние медийной и информационной грамотности на формирование и развитие гражданского общества	90
Ашенов К. Е., Независимый Казахстан и социально-культурные аспекты глобализации	100
Байспай Г.Б., ЖОО-дағы ғылыми білім беру кәсібі менеджментінің ақпараттық технологиялары	105
Камысбаев М.К., Значение проектов государственно-частного партнерства для социально-экономической модернизации Республики Казахстан	111
Бердыкулова Г.М., К вопросу инноваций в образовании и инновационных образовательных технологий	116

*Байспай Г.Б.,
техника ғылымдар магистрі, оқытушы,
Нархоз университеті*

ЖОО-ДАҒЫ ҒЫЛЫМИ БІЛІМ БЕРУ КӘСІБІ МЕНЕДЖМЕНТІНІҢ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

ЖОО-ның ғылыми білім беру жұмысында заманға сай келетін АТ-ды қолдану – жаһандық білім беру мен зерттеу үрдістерінің маңызды әрі тұрақты даму иенденңиясы болып саналады. Отандық университеттерде соңғы жылдары көптеген оқу пәндерін игеру үшін компьютерлік техника мен ақпараттық технологиялар құралдары жиі қолданылып жүр.

Білім берудің АТ-ларында оқу мәліметтерін беруге қатысатын екі компонентті ерекшелеуге болады: техникалық құралдар, оларға компьютерлік техника мен байланыс құралдары жатады, және әр түрлі мақсаттағы программалық құралдар.

АТ құралдарының әдістемелік мүмкіндіктеріне келесілер жатады: білімді визуациялау; білім беруді саралау мен даралау; объектінің даму үрдісін бақылау мүмкіндігі, сызбаларды салу, операциялардың орындалуының кезектілігі (компьютерлік демонстрация); объектерді, үрдістер мен құбылыстарды модельдеу; ақпараттық мәліметтер қорын құру және оларды пайдалану; мультимедианы қолдану арқылы үлкен ақпарат көлеміне қол жеткізу; компьютерлік каталогтар мен анықтамалар мен жұмыс жасаған уақытта ақпаратты өңдеу қабілеттерін қалыптастыру; өзін-өзі дайындау мен жаттықтыру; өзін-өзі бақылауды іске асыру; білім алу мотивациясын күшейту (ойындар, мультимедиа құралдары); қиын жағдайда оңтайлы шешім қабылдау қабілетін қалыптастыру; белгілі бір ойлау қабілетін жетілдіру (мысалы, көрнекі-бейнелі); ақпараттық мәдениетті қалыптастыру.

Қазіргі уақытта ЖОО-ның студенттерін заманға сай оқыту технологияларын қолданусыз дайындау мүмкін емес. Ақпараттық технологиялардың дамуы қоғамды дамытудың көптеген жаңа бағыттарының ішінде ерекше орын алады. Бұл білім беру инфра құрылымын дамытуға, соның ішінде білім беру орнының ақпараттық ортасына жаңа ақпараттық қызметтерді ендіру мен тиімді қолдануға бағытталған. Кез келген ЖОО қазіргі заманғы қарқынды дамып отырған есептеу технологияларының мүмкіндіктеріне сай өздерінің техникалық базасын тез жаңартып отыруы екіталай, сонымен қатар программалық камдандыру, студенттерге ақпараттық қызмет көрсетуге кететін материалды шығындарды есептеңіз. Шетел мемлекеттерінің тәжірибесі жоғарыда аталған мәселелердің шешімі оқу үрдісіне «бұлтты технологияларды» ендіру керек екендігін

көрсетті [1]. Ғылыми білім беру кәсібін жетілдіру мақсатында, әрі оңтайландыру үшін автор бұлттық технологияларды қолдануды ұсынады. Бұлттық технологиялар оқу үдерісін ұйымдастырудың дәстүрлі түріне персоналды оқуға, интербелсенді сабақтар мен ұжымдық сабақтарды өткізудің альтернативті түрін ұсынады. Бұлттық технологияларды оқыту үрдісіне ендіру программалық жабдықтамаларды алуға кететін шығынды азайтып, білім беру үдерісінің сапасын арттырып қана қоймай, студентті қазіргі уақыттағы ақпараттық қоғам өміріне дайындайды.

Сонымен қатар, соңғы екі он жылдық шамасында білім беруде электронды мәліметтерді қолдану мен өңдеудегі эволюциялық үрдістер жаппай ашық түрдегі онлайн курстарды қашықтан оқытуға арналған арнайы оқыту деректерін бір қалыпқа келтіруді талап етуде. Бұрынғы кезде интернетте қашықтан оқыту алдыңғы медиялар сияқты қарапайым күндізгі оқытуға бәсекелестік тудыра алмайтын тиімсіз өнім болды. Ал бүгін техникалық мүмкіндіктер арқасында ЖАОК барлық білім беру жүйесінде көтеріліс туғызатын деңгейге жетті.

«сЖАОК» модельдері ЖОО-ның оқытушыларының біліктілікті көтеру аясында бағдарламаның бөлек модулі ретінде және бөлек факультативтік курс болып қолданыла алады. Заманға сай желілік оқытудың «жоғарғы нүктесі» ретінде бұндай курстар ЖОО-ның ішіндегі мамандардың желілік топтарын құруға итермелейді, сонымен қатар Жоғарғы оқу орнының оқытушыларының халықаралық деңгейде араласуына зор мүмкіндік береді [2].

Бүгін университеттердің алдында компьютерлік сауаттылықтың жоғары деңгейіне ие мамандарды дайындап шығу маңызды міндеті тұр. Бұл өндірістегі тиімді ақпараттық қорды қалыптастыратын негізгі факторлардың бірі болып есептеледі. Осылайша, заманауи өндіріс басшыларын дайындайтын ЖОО-ның алдында студенттердің жаңа АТ меңгерін, заманауи базалық және қолданбалы ақпараттық технологияларды өндіріске ендіре алуы керектігі мәселесі туып отыр.

Қазақстандық ақпараттық нарыққа жасалған талдаудың нәтижесінде, белгілі бір нақты жүйені таңдап, оны өндіріске ендіру, содан кейін оқу үрдісіне енгізу тікелей ұйымдар мен университеттердің қаржысына келіп тірелетіні байқалды. Ақпараттық нарықта мекеменің әр түрлі экономикалық орталарында қызмет ету тәжірибесі мол және оны оқу үрдісіне ендіру ақпараттық қоры маңызды орын алады. Құрылымдық түрде бұндай тәжірибелерді жүзеге асыру – оқу процесінде күрделі әлеуметтік экономикалық объектілерді қолдану мен шешім қабылдауды сүйемелдеу жүйесін, сарапшы жүйелер типіндегі жоғары тиімділікті ықпалдасқан оқыту жүйелерін құрастыруға мұрша береді.

Онымен қатар, ЖОО–ның ақпараттық қорын дамыту мен тиімді қолданылуын бағалау үшін оның білім беру үрдісінің сапасы мен қабылданған шешімдердің тиімділігіне әсер етуін бағалау керек. ЖОО–ның ААЖ-сін – ақпараттық технологиялардың тиімділігін қамтамасыз ететін жеткілікті құралдар мен желілерсіз елестету мүмкін емес. Бұл құралдар мен желілер университеттің МТБ-на кіреді. Енді жоғарыда аталған мәселелерді Нархоз университетінің мысалында қарастырайық.

Университетте «КазЭУ-CARD» идентификациялық карточкалары кең қолданыс тапты. Карталар атқаратын қызметіне байланысты үш түрге бөлінеді: ISIC студенттің халықаралық картасы, IPIC оқытушының халықаралық идентификациялық картасы және басқа бөлімдерге арналған карталар (қызметкерлер, магистранттар, докторанттар және т.б.). ISIC студенттің халықаралық картасы – студент пен оқытушының лауазымын растайтын әлемнің 116 мемлекетіндегі жалғыз халықаралық куәлік болып табылады.

Бүгінде идентификациялық карталар университет пен студенттер үйіне кіруге мүмкіндік береді, сондай ақ, студенттің оқырман билетін алмастырды. «КазЭУ-CARD» ендіргендегі қол жеткізген мақсаттар төмендегідей:

1. Ақпараттың үлкен көлемімен байланысты университеттің бизнес үрдістерін автоматтандырудың іргесі салынды.

2. Қауіпсіздік деңгейі өсті, кездейсоқ адамдардың ішке кіруі мүмкін емес.

3. Оқу пәндері мен еңбекті жоғарылату механизмі іске асырылды, сонымен бірге, университетке кірген адам статистикасын жүргізу мүмкіндігі.

4. Материалды құндылықтарды сырқа шығарып алып кету жағдайлары қиындатылды.

5. Оқырман билеті фунциясы іске асырылды.

ИРБИС 64 кітапханаларды автоматтандыру жүйесі кітапханалық бизнес үрдістерді автоматтандыруға арналған. Бүгінгі таңда, Ирбис 64 жүйесінің ең соңғы жаңа нұсқасына көшу жүргізілді, және жаңарған жүйе өндірістік эксплуатацияға берілді. Болашақта студенттерге өздерінің білім порталындағы жеке кабинеттері бойынша қорларды алдын ала резервтеуге, басқа қол жетімді материалдардың каталогін көру мүмкіндігі жоспарланып отыр.

Университетте заманауи Adobe Connect Meeting онлайн конференция жүйесі ендірілген, ол көпнүктелі видеоконференцияларды ұйымдастыруға, аумақтарға трансляциялауға, шет ел мемлекеттерін қосуға және видеодерістердің арқасында қашықтан оқыту технологиясын дамытуға, онлайн және оффлайн режимдерінде жұмыс жасауға ықпал етеді.

Ақпараттық технологияларды басқаруды жобалауда процесстік тәсілдеме басымдыққа ие, өйткені, технология - практикада жүзеге асатын үрдістер жүйесінің моделі болып саналады. Бұған байланысты, ЖОО–ның ғылыми білім табыстау кәсібін басқарудың ақпараттық технологияларының негізгі аспектілері 1-кестеде көрсетілген.

Кесте 1

ЖОО-ның ғылыми білім беру кәсібін басқарудың ақпараттық технологияларының аспектілері

№	Аспект	Мәні
1.	Ақпараттық	Аймақтың ғылыми білім беру кәсібін басқару жүйесінің моделі (мақсаттар, міндеттер, функциялар, қағидалар, тәсілдемелер, факторлар, компоненттер, критерийлер, өзара байланыс модельдері және т.б.).
2.	Аспаптық	<ol style="list-style-type: none"> 1. БҒМ-нің құрылымдық бөлімдерінде қолданылатын автоматтандырылған АЖ–лер (корпоративті АЖ–лар). 2. Ақпараттық білім беру желісі. 3. Жеке білім беру бөлімдерінің АЖ–сі. 4. Ғылым мен білімді басқаруды ақпараттық жабдықтау (университеттегі ғылыми білім беру кәсібінің нәтижелері МҚ-ы).
3.	Әлеуметтік	<ol style="list-style-type: none"> 1. Университеттегі ғылым мен білімді басқару бойынша транзакциялар жүйесі. 2. БҒМ-нің құрылымдық бөлімдері, олардың қызметтері, оларға жүктелген міндеттер 3. Білім беру мекемелерімен ақпараттық қарым қатынас орнатуды ұйымдастыру.
Ескерту: автормен құрастырылған		

Жаңа АТ-лар ұжымдық ғылыми әрі білім беру кәсібін ұйымдастырудың шексіз мүмкіндіктерін береді. Мамандандырылған деректер базасын құру, ғылыми экспериментті қашықтан бақылайтын автоматтандырылған басқару, виртуалды зертханалар құру, телевизиялық және бейнеконференцияларды ұйымдастыру – заманауи компьютерлік технологиялардың толық емес тізімі ғана. Бұндай технологиялардың пайда болуы университеттің ғылыми білім беру кеңістігін айтарлықтай кеңейтуге, ғылыми білім беру кәсібіне барынша көп ғылыми мектептерді тартуға, ғылыми педагогикалық қызметкерлердің мобильділігін күшейтуге мүмкіндік береді. Яғни, ашық академиялық университетті құру мүмкіндігі туып отыр, ол ашық ғылыми білім беру ортасына ұқсас болмақ. Ол жерде ғалымдардың

бірігіп қызмет атқаруының нәтижесінде, жалпыға ортақ ақпараттық өріс пайда болады, сол кезде білім алу әркімге қолжетімді болып, әр адам білім алудағы өзінің қажеттіліктерін қанағаттандыра алады.

Қазір мұғалімдер мен студенттердің деңгейінде жалпыға ортақ компьютеризацияны қамдандыратын, білім берудегі ақпараттық әлеуметтік технологиялардың рөлі артуда. Ол кем дегенде үш негізгі міндетті атқаруға мүмкіндік береді:

1. Оқу процесінің әр қатысушысына қалаған уақытында Ғаламтор желісіне шығуды жабдықтандыру.

2. Білім беру индустрияларының жалпыға ортақ ақпараттық аясын дамыту, әрі білім беру үрдісінің бүкіл қатысушыларының бір бірінен тәуелсіз әр түрлі мерзімде қатынас жасай алуы.

3. Басқарылатын ақпараттық білім беру қорларын құру, дамыту және тиімді қолдану.

ҚР үздіксіз білім беру арнасының компьютеризациялану темпін, сондай-ақ, халықтың компьютерлік желілік, технологиялық жабдықталуының біркелкі еместігін ескерсек, әсіресе, үйде, ауылдық жерлерде, онда аталған міндеттер жақын арада кешенді түрде шешіле қоймайтыны хақ.

Сонымен бірге, өмірдің бірінші жартысында ғана білім алатын «дәстүрлі» схема ескірді, оны өмірдің барлық кезеңдеріндегі оқумен, яғни үздіксіз білім алу схемасымен алмастыру керек. Білім алудың жаңа формасы интербелсенділік пен білім алу процесінде келісімге келу сияқты сипаттарға ие. Жаңа оқыту теориялары жасалу керек, мысалы: конструктивизм, студентке бағытталған білім, уақыт пен аумақтық шекараларға қарамастан білім алу.

Ақпараттық, байланыс және аудиовизуалды технологиялар жиналып, жаңа маңызды білім беру ортасын құруы керек. Олар жаңа білім беру модельдерін іске асыру үшін оқу үдерісіне жарасымды түрде қосылады.

АТ-лар білім беру үдерісінің моделін өзгерту керектігін айқындап көрсетті, яғни, репродуктивті білім беруден креативті білім беруге көшу керек. Мамандардың айтуынша, дәстүрлік және жаңа технологияларды жетілдіріп дамыту үшін олардың бірін бірі толықтырып, өзара байланысып қызмет еткендігі дұрыс. Бұл, өзінің тарапында білім беру ортасының жаңа өлшемінің пайда болуына мүмкіндік береді — білім беру мен оқыту технологияларының жинағынан құралған реалды уақытта қызмет ететін жаһандық өлшем.

Ғаламтордың арқасында, жаһандандудың сан қырлы жақтары (ғылыми, техникалық, экономикалық, мәдени, әрі білім беру) дәстүрлік білім беру ұйымдарына айтарлықтай әсер етті, оған қоса білім берудің қашықтан оқыту және виртуалды университет сияқты жан жақты жаңалығын дамытуға үлесін қосты. Жаһандану аталған

барлық ұйымдардың құрылымдарында, сабақ беру мен зерттеу әдістемесінде, сонымен қатар, сәйкес оқытушылық және басқарушылық персоналды дайындаудың терең және радикалды өзгерістерінің болуын талап қылады.

АТ мен телекоммуникация құралдарының ЖОО-дағы ГБҚ-де қолданылуы заманауи ақпараттық білім беру алаңын құрастыруға мұрша береді. Оның тиімділігі біліктілікті жобалауына байланысты. Бұндай жобалаудың дұрыс әдістемесі үшін ақпараттық білім беру ортасының құрылымын білу міндетті. Сарапшылардың ойынша, білім берудің жаңа АТ-лары жаратылыстану пәндері бойынша практикалық және зертханалық жұмыстардың тиімділігін 30%, студенттердің білімін басқару объективтілігін 20-25% артыруға мүмкіндік береді екен. АТ-ның көмегімен білім алатын бақылау топтарының үлгерім деңгейі орташа жағдаймен салыстырғанда 0,5 балға жоғары (бес баллдық бағалау жүйесі). Соның ішінде, компьютерлік сүйемелдеудің көмегімен шетелдік сөздік қор жинағын 2-3 есе арттыруға болады [3].

Мамандардың мойындауы бойынша, телекоммуникациялық пен ақпараттық технологиялар – ХХІ ғасырдағы басты әрі критикалық болып саналатын ғылым мен техниканың басты бағдарларының бірі болмақ. Бұған байланысты, білім беру мен үйретуді ақпараттандырудың маңызды бағыттары келесілер екенін пайымдауға болады:

1. Білім беру мекемесі деңгейіндегі ақпараттық білім беру алаңының виртуалды жүзеге асуы.
2. Ғылыми зерттеу әрі білім беру, және басқаруды ұйымдастыру процесстерін сүйемелдейтін білім берудегі АТ-лардың жүйелік интеграциясы.
3. Біртекті білім беру ақпараттық алаңын құрастыру және оны ары қарай дамыта түсу.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1 Байспай Г.Б. Бұлттық технологиялардың білім беру үрдісіндегі қолданылуын талдау. Международная научно-практическая конференция «Интеграция казахстанской науки в международное научно-образовательное пространство». Секция: «Инновационные технологии в образовании, науке и бизнесе».

2 Байспай Г.Б. Жаппай ашық түрдегі онлайн курс (МООС): кеше, бүгін, ертең. Непрерывное экономическое образование: модернизация обучения и методического обеспечения: материалы X Республиканской учебно-методической конференции. – Алматы: Экономика, 2015. – С. 308-315.

3 Официальный сайт Центра проблем развития образования Белорусского государственного университета: // <http://charko.narod.ru>

**Сборник материалов
Международной научно-практической конференции:
«ПУТЬ К НЕЗАВИСИМОСТИ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТИЛЕТИЯ»,
посвященная 25-летию Независимости Казахстана**

*Под общей редакцией
Ниязгуловой А.А*

*Сдано в набор 20.02.2017 г. Подписано в печать 04.04.2017 г.
Формат 60x84 1/8. Объем 21,25 п.л. Тираж 30 экз. Заказ №45.*

*Отпечатано с готовых файлов заказчика
в «Издательско-полиграфический сервис центр»
050035, г. Алматы, ул. Абая, 41. Тел. 8-727- 249-01-42*